

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказ ОЗЗСО «Карасинський ліцей»
28.08.2025 № 104

СХВАЛЕНО
рішення засідання педагогічної ради
ОЗЗСО «Карасинський ліцей»
28.08.2025 № 17.1

ПОЛОЖЕННЯ
про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми
опорного закладу загальної середньої освіти «Карасинський ліцей»
Сошичненської сільської ради Волинської області
(редакція 092025)

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

- 1.1. Положення про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми опорного закладу загальної середньої освіти «Карасинський ліцей» Сошичненської сільської ради Волинської області (редакція 092025), (Далі – Положення) – регулює питання організації захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження.
- 1.2. Положення розроблено на основі:
 - 1.2.1. Закону України «Про освіту» (Документ 2145-VIII, поточна редакція — редакція від 28.08.2025, підстава - 4196-IX).
 - 1.2.2. Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (Документ 2229-VIII, поточна редакція — редакція від 19.12.2024, підстава – 3733-IX, 4073-IX).
 - 1.2.3. Закону України «Про охорону дитинства» (Документ 2402-III, поточна редакція — редакція від 06.07.2025, підстава - 4440-IX).
 - 1.2.4. Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми» (Документ 3792-IX, поточна редакція – прийняття від 06.06.2024).
 - 1.2.5. Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» (Документ 2657-VIII, поточна редакція – прийняття від 18.12.2018).
 - 1.2.6. Постанови Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 №658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми» (Документ 658-2025-п, поточна редакція – прийняття від 04.06.2025).
 - 1.2.7. Постанови Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статті» (Документ 658-2018-п, поточна редакція – редакція від 28.03.2024, підстава - 36-2024-п).
 - 1.2.8. Постанови Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах»

(Документ 585-2021-п, поточна редакція – редакція від 13.08.2024, підстава - 898-2024-п).

- 1.2.9. Постанови Кабінету Міністрів України від 28.07.2021 № 775 «Про внесення змін до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження» (Документ 775-2020-п, поточна редакція – прийняття від 28.07.2021).
- 1.2.10. Наказу Міністерства освіти та науки України від 02.10.2018 № 1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами».
- 1.2.11. Наказу Міністерства освіти та науки України від 28.12.2019 № 1646 «Про деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.02.2020 за № 111/34394 Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України від 13.02.2019 № 369/180 (зареєстрований в Міністерстві юстиції України 02.04.2019 № 333/33304) «Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства» (Документ z0111-20, поточна редакція — прийняття від 28.12.2019).
- 1.3. Основні терміни:
 - 1.3.1. Безпечне освітнє середовище – сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.
 - 1.3.2. Насильство – це будь-які навмисні дії одної людини по відношенню до іншої, які порушують її конституційні права й свободи і наносять їй моральну шкоду, шкоду її фізичному чи психічному здоров'ю.
 - 1.3.3. Домашнє насильство – діяння фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають чи проживали однією сім'єю, але не перебувають чи не перебували у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає або проживала особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, а також погрози вчинення таких діянь.
 - 1.3.4. Економічне насильство – форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру.

- 1.3.5. Психологічне насильство – форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи.
- 1.3.6. Сексуальне насильство – форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності.
- 1.3.7. Фізичне насильство – форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.
- 1.3.8. Булінг (цькування) – діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.
- 1.3.9. Мобінг (цькування) – систематичні (повторювані) тривалі умисні дії або бездіяльність роботодавця, окремих працівників або групи працівників трудового колективу, які спрямовані на приниження честі та гідності працівника, його ділової репутації, у тому числі з метою набуття, зміни або припинення ним трудових прав та обов'язків, що проявляються у формі психологічного та/або економічного тиску, зокрема із застосуванням засобів електронних комунікацій, створення стосовно працівника напруженої, ворожої, образливої атмосфери, у тому числі такої, що змушує його недооцінювати свою професійну придатність.

2. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ЩОДО ЗАХИСТУ ВІД РІЗНИХ ФОРМ НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

2.1. Загальні завдання:

- 2.1.1. Здійснення аналізу ситуації у закладі освіти (фізичного та емоційно-психологічного середовища).
- 2.1.2. Вироблення офіційної позиції закладу освіти щодо усіх форм насильства та інформування про неї всіх учасників освітнього процесу.
- 2.1.3. Розроблення правил поведінки для всіх учасників освітнього процесу – учнів, батьків, вчителів та інформування про них.
- 2.1.4. Визначення обов'язків та відповідальності учасників освітнього процесу щодо створення та дотримання безпечної поведінки в закладі освіти.

- 2.1.5. Проведення інструктажів всім працівникам закладу освіти.
- 2.1.6. Відповідно до ст.30 Закону України «Про освіту» та інших нормативно-правових актів, заклад освіти забезпечує на сайті відкритий доступ до публічної інформації та документів, зокрема:
 - 2.1.6.1. Правила поведінки здобувача освіти в закладі освіти.
 - 2.1.6.2. План заходів, спрямованих на запобігання та протидію домашньому насильству та булінгу (цькуванню) в закладі освіти.
 - 2.1.6.3. Контактна інформація про уповноважену особу, про служби, до яких можна звернутися постраждалим.
 - 2.1.6.4. Інформацію про проведення виховної роботи та інформаційно-просвітницьких заходів.
- 2.2. Директор/уповноважена особа:
 - 2.2.1. Директор/уповноважена особа організовує початкове та періодичне інформування, інструктаж для всіх працівників про захист дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження, експлуатації та найгірших форм дитячої праці. Даний інструктаж фіксується у відповідних журналах та є систематичним.
 - 2.2.2. Сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти та вживає заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які стали жертвами насильства, вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу/насильства.
 - 2.2.3. Здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству та булінгу (цькуванню) в закладі освіти.
 - 2.2.4. Проводить інформаційно-просвітницькі заходи з учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії насильству/булінгу.
 - 2.2.5. Затверджує форму первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини.
 - 2.2.6. Затверджує журнал реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки).
 - 2.2.7. Затверджує форму анкети анонімного опитування для дітей.
 - 2.2.8. Створює комісію по розгляду звернень та скарг щодо випадків булінгу та домашнього насильства, до складу якої включає офіцера служби освітньої безпеки. Комісія працює відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1646 «Про деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» (Документ z0111-20, поточна редакція — прийняття від 28.12.2019).
 - 2.2.9. Розглядає заяви про випадки булінгу (цькування) здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видає рішення про проведення розслідування.
 - 2.2.10. Скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та відповідних заходів реагування.
 - 2.2.11. Забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого- педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування)/насильства.
 - 2.2.12. Повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування)/насильства у закладі освіти.
- 2.3. Психологічна служба (практичний психолог, соціальний педагог):
 - 2.3.1. Забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг/насильство, стали його свідками або

постраждали від булінгу/наси́льства, веде облік випадків та оформлення документації, згідно цього Положення.

- 2.3.2. Здійснює реалізацію просвітницького напрямку всіх учасників освітнього процесу шляхом організації тематичних заходів, бесід, консультацій з метою формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії.
- 2.4. Педагогічні та інші працівники закладу освіти:
 - 2.4.1. Забезпечують здобувачам освіти захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.
 - 2.4.2. Повідомляють директора/уповноважену особу про факти насильства та булінгу (цькування) відносно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.
 - 2.4.3. Сприяють проведенню розслідування щодо випадків булінгу (цькування)/наси́льства.
 - 2.4.4. Виконують рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків насильства/булінгу (цькування) у закладі освіти.

3. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

- 3.1. Здобувачі освіти:
 - 3.1.1. Мають право на:
 - 3.1.1.1. Якісні освітні послуги.
 - 3.1.1.2. Індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується, зокрема, через вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, закладів освіти і запропонованих ними освітніх програм.
 - 3.1.1.3. Інші необхідні умови для здобуття освіти, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами та із соціально незахищених верств населення; свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової і науково-технічної діяльності тощо.
 - 3.1.1.4. Особисту або через своїх законних представників участь у громадському самоврядуванні закладу освіти.
 - 3.1.1.5. Безпечні та нешкідливі умови навчання і праці, повагу людської гідності.
 - 3.1.1.6. Захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачам освіти.
 - 3.1.1.7. Отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від насильства та булінгу (цькування), стала його свідком або вчинила булінг (цькування).
 - 3.1.2. Зобов'язані:
 - 3.1.2.1. Поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм.
 - 3.1.2.2. Відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля.
 - 3.1.2.3. Дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти.
 - 3.1.2.4. Повідомляти керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) та

наси́льства відносно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

3.2. Працівники, які залучаються до освітнього процесу:

3.2.1. Мають право на:

3.2.1.1. Захист професійної честі і гідності.

3.2.1.2. Захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

3.2.2. Зобов'язані:

3.2.2.1. Дотримуватися педагогічної етики.

3.2.2.2. Поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу.

3.2.2.3. Настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства.

3.2.2.4. Формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності дотримуватися Конституції та законів України.

3.2.2.5. Формувати у здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами.

3.2.2.6. Захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачів освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладу освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам.

3.2.2.7. Дотримуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконувати свої посадові обов'язки.

3.2.2.8. Повідомляти директора про факти всіх форм насильства відносно здобувачів освіти, педагогічних, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).

3.3. Батьки здобувачів освіти:

3.3.1. Мають право на:

3.3.1.1. Отримувати інформацію про діяльність закладу освіти, у тому числі – щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування).

3.3.1.2. Про результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є) і результати оцінювання якості освіти у закладі освіти та його освітньої діяльності.

3.3.1.3. Подавати заяву про випадки булінгу (цькування) відносно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.

3.3.1.4. Вимагати повного та неупередженого розслідування випадків булінгу (цькування) відносно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.

3.3.2. Зобов'язані:

3.3.2.1. Виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля.

- 3.3.2.2. Поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу.
- 3.3.2.3. Дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя.
- 3.3.2.4. Формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану.
- 3.3.2.5. Настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства.
- 3.3.2.6. Сприяти у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування).
- 3.3.2.7. Виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) та інше, що сприятиме покращенню виправлення ситуації, що призвела до булінгу.

4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ ПРИЧЕТНИХ ДО БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

- 4.1. Відповідальність за булінг (цькування) встановлена статтею 173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення такого змісту:
 - 4.1.1. Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються відносно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою відносно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.
 - 4.1.2. Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення – тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.
 - 4.1.3. Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.
 - 4.1.4. Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

5. ВЗАЄМОДІЯ З УСТАНОВАМИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ЗАХИСТУ ВІД РІЗНИХ ФОРМ НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

- 5.1. Налагодження співпраці із службами у справах дітей, представниками правоохоронних органів, громадських інституцій.
- 5.2. Розроблення спільних планів роботи з проведення превентивних інформаційно-просвітницьких заходів з усіма учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії насильству та булінгу (цькуванню).
- 5.3. Участь представників інших установ у професійному інформуванні усіх учасників освітнього процесу щодо запобігання насильству та булінгу (цькуванню).
- 5.4. Залучення представників служб у справах дітей, представників правоохоронних органів, громадських інституцій до розгляду звернень, заяв всіх видів насильства та булінгу (цькування).
- 5.5. Забезпечення взаємодії із місцевими центрами з надання безоплатної вторинної правової допомоги при проведенні спільних правопросвітницьких заходів щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) та домашньому насильству, а також спрямування осіб, що постраждали від булінгу (цькування) та домашнього насильства до найближчої точки доступу системи безоплатної правової допомоги з метою отримання правової інформації та консультації, а при необхідності, забезпечення представництва їх інтересів у суді.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

- 6.1. Положення про порядок захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження опорного закладу загальної середньої освіти «Карасинський ліцей» Сошичненської сільської ради Волинської області схвалюється на засіданні педагогічної ради та затверджується і вводиться в дію наказом директора, є обов'язковими до виконання усіма учасниками освітнього процесу.
- 6.2. Учасники освітнього процесу мають бути ознайомлені з порядком захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження в закладі освіти.